

Теоретично обґрунтовану субмодель ресурсного забезпечення управління опорним закладом освіти в умовах децентралізації та об'єднаних територіальних громад (ОТГ) на основі виявлених специфічних особливостей управління таким закладом надано на апробацію до експериментальних закладів освіти.

Уважаємо, що в змісті підручника для керівника закладу загальної середньої освіти важливим є представлення такої субмоделі з метою її поширення для широкого загалу керівників. Для підвищення ефективності управління опорним закладом освіти та його філіями в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) в умовах децентралізації освіти керівник опорного закладу освіти має можливість використовувати у своїй управлінській діяльності розроблену нами субмодель та на її основі з урахуванням визначених компонентів розробити свою власну відповідно до регіональних та місцевих особливостей.

Література.

1. Паньковський В. Характеристика проведення адміністративно-правової реформи децентралізації України / Вадим Паньковський // Актуальні проблеми правознавства. – Випуск 2 (14). – 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://appj.tneu.edu.ua/index.php/appj/article/viewFile/286/283>.
2. Онаць О. М., Калініна Л. М. Концептуальні засади організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління: посібник. / О. М. Онаць, Л. М. Калініна; за наук. ред. Л. М. Калініної. – Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. – 64 с.
3. Прес-центр ініціативи «Децентралізація». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: decentralization@minregion.gov.ua.
4. Калініна Л. М. Державно-громадське управління опорними закладами освіти на довірчо-демократичних засадах / Л. М. Калініна // Новини науки: дослідження, наукові відкриття, високі технології : збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції (31 березня 2019 р., м. Харків). – Харків : ФОП Гуляєва В.М. – стор. 82–84. ISBN 978-617-7171-80-4.

РОЛЬ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА У ПРОЕКТУВАННІ ДІЯЛЬНІСНО ТА КОМПЕТЕНТІСНО СПРЯМОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ

Прохоренко О. О.,

*кандидат психологічних наук,
науковий співробітник відділу інновацій та
стратегій розвитку освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Люлькова Ю. М.,

*науковий співробітник відділу інновацій та
стратегій розвитку освіти.
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Діяльнісний підхід в освіті – це філософія освіти, методологічний базис, на якому будуються різноманітні системи розвиваючого навчання зі своїми конкретними технологіями, прийомами та теоретичними особливостями. У зоні первинної уваги – діяльність самого учня, його внутрішнє освітнє прирощення і розвиток. Навчальний матеріал стає не предметом засвоєння, а освітнім середовищем для самостійної діяльності учня. Освіта в цьому випадку не стільки передача учневі знань, скільки формування себе. Діяльнісний підхід сформувався в психології як засіб пізнання особистості та особливостей її взаємодії з навколишнім середовищем. У педагогіці діяльнісний підхід передбачає створення умов для активної позиції учня (суб'єкта діяльності), завдяки чому відбуватиметься свідоме, міцне засвоєння ним певного досвіду. Результатом ефективної реалізації діялісного підходу в освітньому процесі є сформованість в учнів ключових та предметних компетентностей.

Методологічними орієнтирами в процесі проектування освітнього середовища гімназії є його особистісний характер, принципи гуманізації та гуманітаризації, розгляд змісту освіти як однієї з умов для становлення особистості, успішного входження її у життя суспільства. Провідними стають не засвоєння формальних знань і навичок, а гуманність стосунків, свобода самовиявлення, культивування індивідуальності, творча самореалізація особистості. В процесі проектування освітнього середовища гімназії для забезпечення його діяльнісного спрямування акцент має бути зроблений на наступні положення: у дітей необхідно розвивати пізнавальний мотив (бажання навчитися і дізнатися), а також конкретну навчальну мету (розуміння того, що саме потрібно освоїти і з'ясувати); учні повинні виконувати певні дії для того, щоб набувати відсутні знання і вміння; учнів потрібно націлити на знаходження і засвоєння способів дій, що дозволяють свідомо застосовувати набуті знання; у школярів повинно формуватися вміння контролювати дії не тільки після завершення, але також у процесі виконання навчальних завдань; у навчальний процес необхідно включення вирішення життєвих і актуальних завдань [4].

У зв'язку з тим, що шкільний підручник є основним навчальним засобом, який забезпечує реалізацію діяльнісного та компетентнісного підходів в освітньому середовищі гімназії, він повинен характеризуватися доцільним відбором навчального матеріалу, оптимальними методами та технологіями його презентації, організацією різних видів навчальної діяльності учнів, має бути спрямований на формування універсальних навчальних результатів та освітніх компетентностей учнів [1; 2; 3].

Працюючи з підручником в умовах діяльнісно спрямованого освітнього середовища гімназії, учитель має враховувати такі побажання: перше, новий матеріал потрібно вводити доступно і наочно, розповідаючи та показуючи; друге, необхідно організовувати дослідницьку діяльність дітей, щоб учні самостійно знаходили шляхи до вирішення основної проблеми уроку, а також вчилися пояснювати, як діяти в конкретних умовах; третє, процес навчання повинен обов'язково бути творчим, що сприяє розвитку особистості дитини; четверте, в навчальному процесі потрібно формувати практичні та розумові дії; п'яте, педагог зобов'язаний мотивувати учнів, щоб вони самостійно ставили перед собою цілі й завдання, а також знаходили шляхи і способи їх досягнення; шосте, навчання має обов'язково випереджати розвиток, щоб матеріал був актуальним і необхідним. Крім цього, вчитель повинен допомогти кожному сформувати вміння й навички самоконтролю та самооцінки, завдяки чому діти зможуть оптимально організовувати свою діяльність в умовах освітнього середовища гімназії.

Література.

1. Засєкіна Т. М. Відповідність проекту підручника цілям і завданням освіти. *Проблеми сучасного підручника* : зб. наук. праць. К. : Педагогічна думка, 2016. Вип. 16. С. 167–177.
2. Топузов О. М. Роль і місце підручника в реалізації компетентнісного підходу до навчання. *Проблеми сучасного підручника* : зб. наук. праць. К. : Педагогічна думка, 2012. Вип. 12. С. 241–247.
3. Трубочева С. Е. Дидактичні особливості компетентнісно зорієнтованого підручника для основної школи. *Проблеми сучасного підручника* : зб. наук. праць К. : Пед. думка, 2016. Вип. 16. С. 424 – 433.
4. Трубочева С. Е. Шкільний підручник у компетентнісно зорієнтованому

освітньому середовищі. *Проблеми сучасного підручника* : зб. наук. праць. К. : Педагогічна думка, 2015. Вип. 15. Ч.2. С. 300–307.

**ІННОВАЦІЙНІ КОНЦЕПТИ ПІДРУЧНИКА «ЧИТАННЯ» ДЛЯ 2
КЛАСУ**

**С
авченко О. Я.,**
*доктор педагогічних
наук, професор,
дійсний член НАПН
України, головний
науковий
співробітник відділу
початкової освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
Київ, Україна*